

PÓR BERTALAN (1880-1964)**Árnyas folyópart, 1909**

Olaj, vászon, papírlemezen, 48,5x63 cm

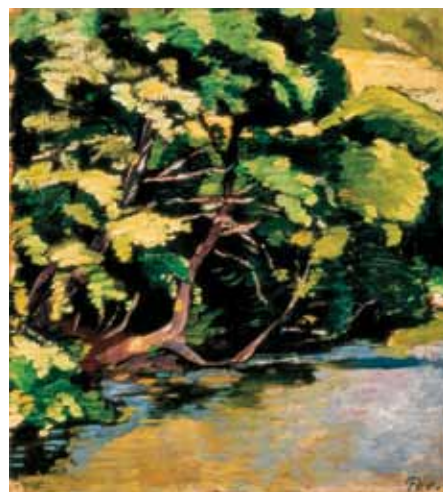
Jelezve jobbra lent: Pór B. 1909

Kezdő ár: 6 500 000 Ft / 21 311 EUR

Becsérték: 12 000 000 – 15 000 000 Ft**Estimated value: 39 344 – 49 180 EUR****KIÁLLÍTVA ÉS REPRODUKÁLVA:**

- Best of Mű-Terem.
Mű-Terem Galéria, Budapest, 2007. 91. oldal
- A Nyolcak. Centenárium kiállítás.
Janus Pannonius Múzeum, Pécs,
2010. december 10. – 2011. május 1.,
katalógus: 329.

Pór Bertalan: Fények a folyóparton, 1909, magántulajdon

Az 1900-as évek elején francia és magyar festőtársaitól eltérően sem az akt, sem a csendélet nem keltette fel Pór Bertalan érdeklődését. Figyelmét kezdetektől fogva főleg a portrék és a tájképek kötötték le. Korai arcképein Rembrandt festészetét felidézve, még mély-barna és vörösben játszó árnyalatok a jellemzők. A Nyolcak tagjaitól eltérően az 1905-1910 közötti időszakban egyáltalán nem tartózkodott Párizsban. Két éves ottlét után 1903-ban visszatért Magyarországra. Stílusában így nem az új francia jelenségek közvetlen hatása hozza meg a változást, hanem Berény Róbert friss, energikus személyisége, valamint könnyed, a fauve-ok által „megfertőzött” modora. A fiatal művésszel Pór hosszabb tanulmányutat tett 1907-ben Itáliában. Két hónap alatt bebarangolják az egész félszigetet, ahol Pórra elsősorban Giotto művészete gyakorol nagy hatást. A hosszú tanulmányút azonban minden bizonnyal nagy hatással volt a festészetére, mert az 1908 után készült tájképein – mind az ecsetkezelésben, mind a színhasználatban – Berény és a Fauve-ok erős hatása fedezhető fel.

Az 1909 és 1910 körül készült tájképeivel Pór először, 1911-ben a Könyves Kálmán Szalonban rendezett egyéni kiállításán állt a nagyközönség elé. *„A későbbi évekből néhány színesebb arckép és sok-sok szép tájkép, felvidéki erdőrészlet van itt, köztük egynéhány igazán elsőrangú erővel és színesen, meglátott munka.”* – írja Femes Beck Vilmos a tárlat kapcsán a Nyugatban. A kiállítás katalógusának tanúsága szerint a festő több mint harminc ilyen tájképe szerepelt, mely egyértelműen jelezte a műfaj jelentőségét akkori művészetében. Sajnálatos tény, hogy a tárlaton szereplő, *Vágyódás tiszta szerelemre* című képe körül kirobbant botrány miatt a sajtó keveset foglalkozott a tájképeivel. Az azonban mindenképpen Pór előnyére vált, hogy a vita a közönség figyelmét mind a festőre, mind a Nyolcak újszerű piktúrájára terelte, és az abban rejlő értékek felfedezésére: *„Bizony sok gyönyörűségtől elesnek Önök, mikor ennyire közömbösen haladnak el a különködésnek tetsző képek előtt. Az új megértések gyönyörűségeitől, ami mégis csak a legintenzívebbje s leg-önökhöz-méltóbbja volna a műélvezetnek. A művészet nem állhat meg egy szakában az Önök kedvéért, talán azon legegyszerűbb ok miatt sem, hogy amíg a gyerek fülének édes gyönyörűség a prím meg a szekund összecsengése, addig az émelgyösség bántó és kelleetlen érzését kelti bennem s szükségét érzem a diszsonanciáknak. Új emberek jönnek, akikben az első tapogatózások idejével elraktározódnak a régi értékek, s akik kegyeletlenül taposnak rájuk, hogy felibök állván hirdessék a maguk igéit. ... S Pór Bertalantól higgyék el, bizalommal várhatják az új igéket.”* – olvasható ugyancsak a Nyugatban Tersánszky Józsi Jenő tollából.

Pór zömében Kassa környékén és a Szepességben festett tájképein a *„fellazított színfoltok kékben-sárgában zöldben vibrálnak a vásznon. A mű szerkezeti felépítése, a tájrészlet kivágata, az oldott festőiség Cézanne tájkompozícióira és a fauve mesterek ecsetkezelésére egyaránt utalnak.”* – összegzi Passuth Krisztina Pór tájképeinek jelentőségét. Feszés kompozícióit azonban nem a vadak dekoratív szemlélete határozza meg, sokkal inkább a kép belső szerkezetének festői eszközökkel történő megragadása jellemző rájuk. Jelen képünk is e törekvés kivételesen szép példája, ahol az egymásra rétegződő színfoltok éles kontrasztja, valamint a folyópart vonalának és a középteret lezáró híd motívumának ékszerű alakzata a Pórra jellemző markáns, erőteljes festői összhatást eredményezi. Ez az erőteljes piktúra a Nyolcak egyik legjelentősebb tájképfestőjévé avatja a festő személyét, s a Nyolcak tájképfestészetének egyik pompás darabjává az itt bemutatott művet. Nem véletlen tehát, hogy jelen festményünk a 2010-ben megrendezett Nyolcak centenárium kiállításán a korszak tájképfestészetének egyik reprezentáns darabja volt.

Kaszás Gábor